

LÄRANDE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Linköpings och Norrköpings grundskolor

Självskattningsmaterial för systematiskt arbete med
Lärande för hållbar utveckling

*Utbildningskontoret, Barn och ungdom, Linköpings kommun
i samverkan med Utbildningskontoret, Norrköpings kommun*

NORRKÖPING

Linköping
Där idéer blir verklighet

Inledning

Det finns flera olika begrepp som används för att beskriva hållbar utveckling i undervisning och skola. I detta skattningsmaterial används konsekvent **LHU - lärande för hållbar utveckling**.

Syfte

Självskattningsmaterialet syftar till att:

- Ge underlag för diskussion kring innebörden av begreppet lärande för hållbar utveckling och hur detta synliggörs i verksamheten, samt ge underlag för möjliga handlingsplaner.
- Ta fram belegg för hur väl er verksamhet lever upp till grundskolans styrdokument med avseende på lärande för hållbar utveckling.
- Stärka likvärdigheten med avseende på lärande för hållbar utveckling i kommunens skolor.

Aspekter som skattas

- **Skolans vision om LHU**
- **LHU i handlingsplanerna**
- **Samverkan med omgivande samhälle** (samhället som klassrum, synliggörande, föräldrasamverkan)
- **Kompetens inom LHU**
- **LHU i undervisningen** (ämnesövergripande undervisning, progression, elevinflytande och pedagogiska metoder)
- **Resurshantering** (förhållningssätt kring den fysiska miljön såsom energi, vatten, värme, återvinning, inköp och transporter)

Globala målen - För hållbar utveckling

En rad nationella och internationella dokument ger mandat och stöd åt globala hållbarhetsfrågor i skola och förskola. Den antagna Agenda 2030 och dess 17 **Globala Mål för hållbar utveckling** kommer att sätta prioriteringsordningen för den globala utvecklingen under de kommande 15 åren. de 17 målen med samtliga 169 delmål finner ni på www.globalamalen.se/om-globala-malen

Skattningen – så här går det till - steg 1-4

1

INDIVIDUELLT

- Beräkna cirka 20-30 minuter.
- Alla, pedagoger, skolledare och eventuell fritidspersonal, gör en individuell skattning i var sitt eget skattningsmaterial.
- Var och en markerar med en bock i rutan på samtliga nivåer i alla aspekter, det den anser stämmer in på er skola eller förskola.
- Desto högre siffra på skattningen, desto närmare en skola som arbetar medvetet och genomtänkt med LHU (Lärande för Hållbar Utveckling)

2

ARBETSLAGET

- Beräkna cirka 40-60 minuter och genomför gärna detta steg i direkt anknytning till den individuella skattningen.
- Varje arbetslag samlas och diskuterar utifrån de individuella skattningarna ihop sig och enas om en gemensamt överenskommen nivå på varje aspekt.
- Det handlar inte om att välja ett medeltal, utan om en gemensamt överenskommen nivå.
- Den gemensamt överenskomna nivå markeras i ett nytt skattningsdokument (arbetslagets skattning) av arbetslagsledaren, eller annan representant för arbetslaget.

3

LEDNINGSGRUPPEN

- Beräkna cirka 30-40 minuter
- Representanter för varje arbetslag diskuterar tillsammans med skolledningen fram en gemensam nivå för skolan.
- Diskussionerna förs med arbetslagens skattningar som underlag.
- Skattningen markeras i ett nytt skolgemensamt skattningsdokument.
- För att en skattningsnivå ska anses vara nådd, ska alla punkter i nivån vara uppfyllda.

4

VISUALISERA SKATTNINGARNA (om så önskas)

- Som underlag till era fortsatta utvecklingsdiskussioner kan ni exempelvis göra ett spindeldiagram för att visualisera förändringarna. Underlag för detta finns på hemsidan www.linkoping.se/LHU

Skattningsmaterial

Under varje rubrik finns en 5-gradig skala som man skattar sig på där 1 är lägst och 5 är högst. På nivå 2 och 4 finns ingen text, där befinner man sig om man är på väg mot en högre nivå.

Skolans vision om LHU

1. På skolan saknar vi en gemensam vision om hur vi ska arbeta med LHU i praktiken.
2. På väg mot nivå 3.
3. På skolan har vi en gemensam vision för hur vi ska arbeta med LHU i praktiken.
 Visionen synliggör vi i våra lokala mål eller i andra ledande dokument.
 I dokumentet/dokumenterna har vi definierat vad LHU innebär.
4. På väg mot nivå 5.
5. Vår vision är förankrad, den omsätts konkret och den utvärderas årligen.
 Visionen översätts till handling i både organisation och undervisning.
 Skolans ledning ansvarar genom att bidra med ekonomiska medel, arbetstid och/eller material.
 I visionen synliggör vi även vilken roll skolan har i kommunens övergripande mål mot ett hållbart samhälle.

LHU i handlingsplanerna

1. Utvecklingsarbetet inom LHU har ej påbörjats eller sker på initiativ av enskilda lärare eller arbetslag, i syfte att synliggöra LHU i undervisningen.
2. På väg mot nivå 3.
3. Vi har en eller flera dokumenterade handlingsplaner där det framgår hur läroplanens delar inom LHU omsätts i undervisningen.
 Handlingsplanerna omsätts till viss del.
4. På väg mot nivå 5.
5. Våra handlingsplaner innehåller mätbara mål som vi kontinuerligt utvärderar och reviderar, där vi säkerställer att LHU är en viktig aspekt.
 Både personal och elever har en aktiv roll i arbetet med att genomföra, utvärdera och vidareutveckla handlingsplanerna.

Samverkan med omgivande samhälle

1. Vi använder omgivande samhälle i arbetet med LHU men det sker på initiativ av enskilda lärare, alternativt vid enstaka projektarbeten. (t.ex. skolgård, företag, natur, politik, föreningar osv.)
 Vi kommunicerar om aktiviteter som sker på skolan inom LHU genom befintliga kommunikationskanaler. (t.ex. hemsidor, föräldramöten och föräldrabrev)
 På enskilda initiativ från lärare och/eller föräldrar finns ett utbyte i arbete med LHU mellan skolan och hemmet.
2. På väg mot nivå 3.
3. I våra dokumenterade planer framgår, hur det i undervisningen ingår regelbundna kontakter mellan elever, skola och omgivande samhälle.
 Vi har LHU som en återkommande punkt vid möten och i skolans kommunikation (t.ex. hemsida, lärplattform osv.).
 I våra dokumenterade planer framgår hur samverkan med föräldrar sker inom vårt arbete med LHU. (t.ex. föräldrar bjuds in till skolan, eleven diskuterar och genomför undersökningar i hemmet).
4. På väg mot nivå 5.
5. All personal och alla elever använder kontinuerligt omgivande samhälle i undervisningen (lokalt och globalt) samt bidrar till att närsamhället blir en självklar del av skolarbetet.
 Eleverna tar själva initiativ till kontakter med omgivande samhälle i skolarbeten med hållbarhetsfrågor i fokus.
 Alla på skolan (ledning, personal och elever) kommunicerar och synliggör skolans arbete inom LHU.
 Vi involverar föräldrar och föräldraråd i skolans arbete med LHU och de förstår vad LHU innebär och hur skolan arbetar med det.

Kompetens inom LHU

1. Pedagogernas kompetensutveckling inom LHU sker på enskilda initiativ.(t.ex. utbildning, läsa forskning och/eller har kontakt med organisationer inom området)
2. På väg mot nivå 3.
3. Det finns handlingsplaner och resurser för personalens kompetenshöjning inom LHU.
 Det finns handlingsplaner för hur nyanställda introduceras inom LHU.
 Personalens kompetenshöjning inom LHU får genomslag och syns i undervisningen.
4. På väg mot nivå 5.
5. Samtlig pedagogisk personal har en tillfredställande kompetens alternativt en kompetenshöjningsplan inom LHU för att säkerställa en likvärdig undervisning.

LHU i undervisningen

1. I undervisningen arbetar vi med LHU inom respektive ämne.
 Samarbete över ämnesgränserna kring LHU sker främst som enskilda aktiviteter (t ex en temadag eller temavecka om miljö eller ett arbetsområde).
 Vi arbetar medvetet med demokratiska arbetsformer där elevinflytande och delaktighet är viktigt för att nå en ökad handlingskompetens hos eleverna. Detta sker dock på initiativ av enskilda lärare.
2. På väg mot nivå 3.
3. Vi har en dokumenterad pedagogisk plan genom hela skolan där progression och ökad komplexitet synliggörs och relevanta aspekter av LHU finns med.
 Vi har dokumenterade planer för hur det ämnesövergripande arbetet ser ut vad det gäller ämnen, lärare, klasser, elever, övrig personal och omgivande samhälle.
 Vi har dokumenterat hur vi arbetar med elevinflytande och handlingskompetens i undervisningen.
4. På väg mot nivå 5.
5. Vi har en samsyn kring LHU i läroplanen och alla på skolan samarbetar kring att omsätta våra dokumenterade planer för LHU i verksamheten.
 Vi utvärderar och vidareutvecklar planerna angivna i punkt 3 återkommande.
 I allas klassrum utvecklas elevens handlingskompetens inom LHU och den ökar i komplexitet med ålder och mognad. Detta utvärderas och utvecklas tillsammans med elever och kollegor.

Resurshantering

1. Vi saknar en handlingsplan för hur skolan hanterar resurser (t.ex. sopor, belysning, inköp av fika osv).
 Vi gör vissa medvetna val med fokus på hållbar utveckling när det gäller resurser. (t.ex. hantering av sopor, stänga av stand-by, släcka lampor efter oss, inköp av belysning, kaffe, frukt, medarbetarnas transport inom tjänsten osv)
2. På väg mot nivå 3.
3. Vi har en handlingsplan för resurshantering. I den ingår bl.a. återvinning, energieffektivitet, inköp och catering och hur detta hanteras av personal och elever.
 Handlingsplanen följs till viss del.
 Vi är medvetna om kommunens direktiv för hållbara resor inom arbetet.
4. På väg mot nivå 5.
5. Handlingsplanen för resurshantering och hållbara inköp omsätts i alla delar och den är en integrerad del av kvalitetetsarbetet i skolan.
 Eleverna har en aktiv roll i genomförandet och förbättringen av handlingsplanen.
 Skolan använder och granskar metoder som gynnar hållbar utveckling inom alla områden när det gäller återvinning och användning av skolans resurser.
 All personal följer kommunens direktiv för hållbara resurser inom arbetet.

Lärande för hållbar utveckling

Lärande för hållbar utveckling handlar om ett förhållningssätt, där elever och lärare genom olika metoder och verktyg ges förutsättningar att göra medvetna och aktiva val för en hållbar framtid. Ett lärande för hållbar utveckling karakteriseras av:

- demokratiska arbetssätt
- kritiska förhållningssätt
- ämnesövergripande samarbeten
- mångfald av pedagogiska metoder
- delaktighet och inflytande

Inom Lärande för hållbar utveckling är begreppet handlingskompetens centralt. För att eleven ska få möjlighet att utveckla handlingskompetens behöver undervisningen stärka och utveckla elevens förmåga att ta ställning samt att ta ansvar för beslut och handlingar.

Skattningsnivåer – förklaringar

Nivå 1 - Aktivitetsorienterad nivå

På skolan genomförs enstaka aktiviteter inom LHU. Skolans arbete inom LHU består av enstaka händelser och/eller är beroende av enskilda personer och deras initiativ. Det kan exempelvis handla om genomförande av en temadag/temavecka eller sortering av avfall i klassrummen.

Nivå 2

Delar av nivå 3 är uppfylld, på väg mot nivå 3.

Nivå 3 - Processororienterad nivå

På skolan finns handlingsplan för hur arbetet med LHU sker. I handlingsplanen synliggörs återkommande kopplingar mellan enskilda ämnen, mellan personal och med det omgivande samhället. Handlingsplanen omsätts delvis men genomsyrar inte verksamheten. Allt i nivå 3 är uppfyllt.

Nivå 4

Delar av nivå 5 är uppfylld, på väg mot nivå 5.

Nivå 5 - Systemorienterad nivå

Skolans arbete med LHU är systematiskt och genomsyrar hela verksamheten (allt och alla). Handlingsplanen omsätts konkret. Kopplingar finns mellan enskilda ämnen, mellan personal och till det omgivande samhället och är genomgripande, kontinuerliga och aktiva över tid. Handlingsplanen utvärderas och utvecklas årligen. Allt i nivå 5 är uppfyllt.

LÄRANDE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Linköpings och Norrköpings grundskolor